

Парламентарни избори у Украјини завршени су победом (многи кажу мршавом) Партије региона Николаја Азарова, која подржава актуелног председника Виктора Јануковича. То, међутим, не значи да је Украјина гласала за стабилност и непромењивост власти. Многи политички аналитичари на разним странама - у самој Украјини, Русији па и на западу, сматрају да Украјину очекује даља радикализација политичке сцене и да права борба заправо тек сада почиње. Она ће се водити на више фронтова: око стварања коалиција и парламентарне већине, будућег председника Раде и руководиоца парламентарних органа, будућег премијера па и будућег председника државе, односно дефинисања политике на унутрашњем и међународном плану. Око ових питања не постоји консензус; ставови појединих политичких лидера и странака су различити што је и у прошлости, од стицања независности, па до данашњих дана, оптерећивало и даље оптерецује политички живот Украјине.

Већину ће у Врховној ради (парламенту) имати Партија региона. Али, у парламенат су ушле и три партије које позивају на свргавање „режима Јануковича” („Баткившчина” (Отацбина), „Слобода”, „Удар”). Процена је да оне не могу да угрозе владајућу партију која има подршку комуниста, јер је готово немогуће да створе већинску коалицију чак под условом да привуку „неутралне” депутате.

Уз комбинаторику око стварања коалиција и даљих политичких кретања, аналитичари у Кијеву и Москви и даље анализирају резултате избора, износећи мишљења где су погрешили а где су остварене прогнозе око резултата избора.

Једино велико изненађење на изборима је продор националистичке „Слободе” која је освојила око 8 одсто гласова. За поједине експерте у Кијеву, то представља гром из ведрог неба. Само петнаестак дана пре избора аналитичари су сумњали да ће ова партија прећи цензус од пет процената. Па шта се то догодило за две недеље? Социолози сматрају да се расположење Украјинаца није много изменило. На руку лидера ове партије, лекара из Љвова Олега Тјагнибока, иначе познатог по русофобским изјавама, одиграо је слаб одзив бирача. На изборе је, наиме, изашло мање од 58 одсто

уписаних бирача, што је најмањи проценат у историји земље. И док су присталице Партије региона, односно актуелног шефа државе Виктора Јануковича, у великом броју остајале код куће, националисти су на изборе излазили организовано. За многе експерте изненађујуће и истовремено забрињавајуће је што је националистичка „Слобода” добила доста гласова у престоници земље, Кијеву.

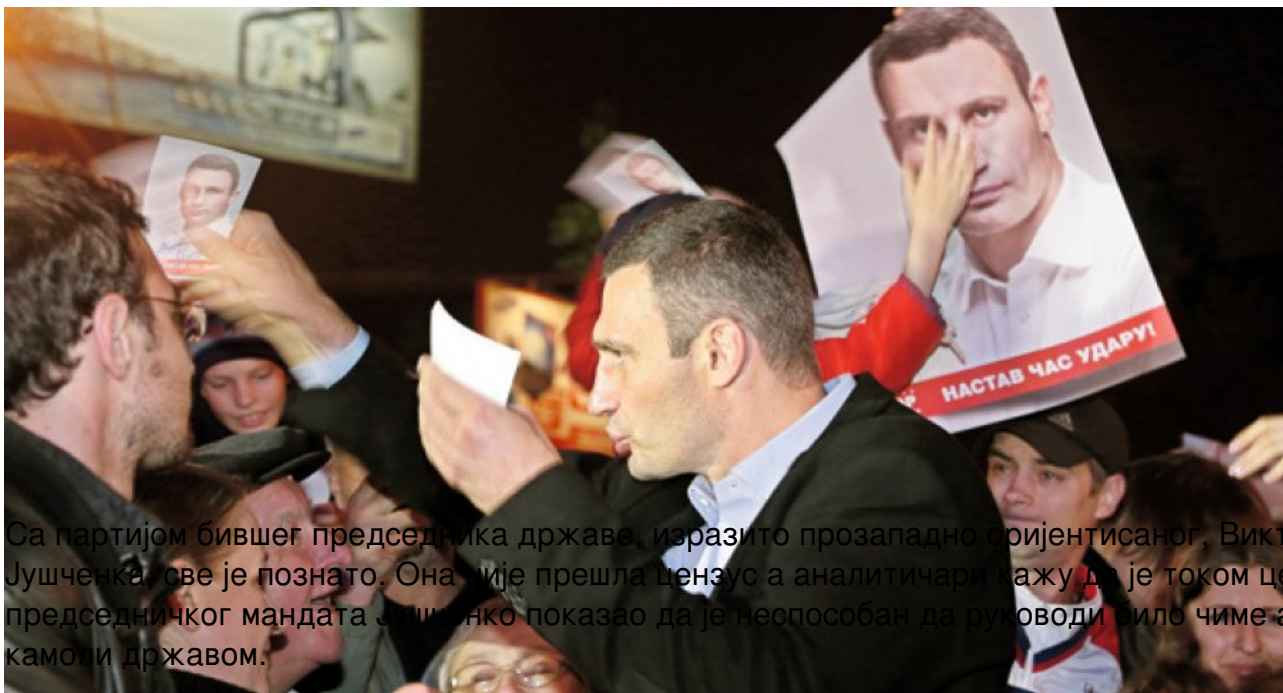
Све док нови депутати не положе заклатву (17. децембра) у украјинској Ради (парламенту) биће мање-више мирно. Тек после новогодишњих празника сазнаће се име новог председника парламента, чланова председништва и дневни ред првих седница. И, што је најважније, ко ће чинити парламентарну већину и формирати нову владу.

Ако Партија региона успе да формира парламентарну већину (пре свега у коалицији са комунистима) што је варијанта у коју верује највише аналитичара, то ће значити наставак досадашњег курса и на унутрашњем и на међународном плану. Амбасадор Русије у Украјини Михаил Зарубов каже да тада неће бити ни ризика за украјинско-руске односе. Он сматра да су националисти добили доста гласова јер актуелна власт није понудила младим људима у регионима довољно социјалне сигурности. Многи су дали свој глас онима који су изложили привлачне и само на први поглед остварљиве циљеве.

Експерт за изучавање процеса на постсовјетском пространству Алексеј Власов не очекује заокрете у руско-украјинским односима. Он сматра да ће се балансирање између Брисела и Москве, што Јанукович изгледа успешно ради, наставити. За „Слободу” су гласали они који су се разочарали у садашњи политички естаблишмент. Тим разочарањем користили су се националисти. То је озбиљна опасност, сматра Власов, тим пре што поједини актуелни политичари говоре о могућности сарадње са овом партијом. Опасност за саму Украјину, каже Власов.

Украјински политиколог Олес Дониј каже да је свима познато да су Партија региона и комунисти оријентисани према Русији. Закон о руском језику, који је недавно предложен и који предвиђа признавање тог језика као званичног у регионима у којима се већина грађана користи тим језиком, није посебно утицао на бираче. Али, утицао је на мобилизацију противника тог закона, односно националиста.

Аналитичари у Кијеву кажу да нико није очекивао такав успех комуниста. Они су добили двоструко више гласова него на претходним изборима. По мишљењу руско-украјинског политиколога Анатолија Васермана, то показује колико је тешка ситуација у земљи. То је и увело националистичку „Слободу” у парламент према чијим је лидерима и познати руски нациста Марцинкевич право јагњешце. Овај политиколог сматра да ће ултранационалисти заступати у Ради законе и погледе истоветне онима који су били актуелни почетком деведесетих година прошлог века: Крим ће бити или украјински, или без становника. То је застрашујућа порука, односно претња, упућена пре свега оним политичарима и људима, у Русији, Украјини па и на Криму, који говоре да је Крим руски и подећају да га је совјетски лидер Никита Хрушчов још педесетих година прошлог века издвојио из Руске Федерације и поклонио Украјини сматрајући да ће Совјетски Савез вечно постојати, па није важно да ли полуострво припада Русији или Украјини. Многи политичари у Москви не могу да опросте Хрушчову овај „великодушни гест”. За многе Русе, Крим и његова лука Севастопољ су територије „руске славе”. Као и велика црноморска лука и град Одеса.

Са партијом бившег председника државе, изразито прозападно оријентисаног, Виктора Јушченка, све је познато. Она није прешла цензус а аналитичари кажу да је током целог председничког мандата Јушченко показао да је неспособан да руководи било чиме а камоли државом.

А шта рећи за „Удар” Виталија Кличка? Социолози кажу да је значајну улогу одиграла његова харизма на рингу. Бирачима је он импоновао као нокаутер, велики борац и шампион. У многим срединама, људи су се заморили од једноличног политичког живота и лошег економског положаја па им је импоновала појава снажног лидера. Изборна парола Кличка гласила је: „Од успеха човека ка успеху земље”. Он је, међутим, у политици и комуникацији са јавношћу још неук. Велико је питање да ли ће се велики боксер показати и као велики политичар. Многи аналитичари у то сумњају.

Поједини московски медији процењују да у новој Ради неће бити мање скандала него у од претходној. „Слобода”, „Удар” и „Баткившчина” координисаће своје снаге, али о коалицији за сада нико не говори. Кличко је већ предложио „демократским снагама” да се уједине и борби „с режимом Јануковича”. Ако три опозиционе фракције и створе коалицију, њен лидер биће једини опозициони кандидат на председничким изборима 2015. године. А борба за лидерство у коалицији биће жестока, нико неће желети да одступи. У Ради ће поново бити поливања водом и туче, каже руководилац украјинске социолошке службе Виктор Небоженко.

Појављивање националиста у парламенту има и једну добру страну, сматра овај експерт. Он каже да ће Јанукович сада имати оправдање за неприступање Украјине у царински савез са Русијом, позивајући се на противљење десничара.

Како ће бити формирана нова влада? То питање интересује не само украјинске и неке иностране политичке кругове већ пре свега грађане који су жељни нових имена и промена боље. А промена ће свакако бити. То је пар дана пред изборе најавио и досадашњи лидер фракције Партије региона у парламенту Александар Јефремов. Он каже да је још превремено говорити каквих ће промена бити али да ће их бити, то је сасвим извесно. Све зависи од тога како ће бити формирана нова већина у парламенту.

Опозиција најављује збијање својих редова. Иако је пре избора одбио да потпише споразум са „Отаџбином” и „Слободом”, Кличко је после гласања пристао да сарађује

са њима. Потврдио је да ће његова фракција подржати доношење закона о процедури импичмента председника. Партијски заменик Јулије Тимошенко, Александар Турчинов, изјавио је да не треба чекати до 2015. године докле траје редовни председнички мандат. Председника Јануковича треба одстранити већ сада и расписати ванредне председничке изборе.

Експерти сумњају да ће се догађаји тако одвијати. Као прво, опозиција неће имати довољно гласова да спроведе такву одлуку. Као друго, јавност очигледно неће подржати радикалне захтеве. Резултати избора и поред одређених изненађења поклапају се са очекивањима грађана па је могућност револуционарних сценарија готово искључена. За дестабилизацију нису заинтересовани ни украјински олигарси. У земљи постоји неколико финансијско-индустријских група утицаја које су одавно поделиле области дејства, а биле су донекле потиснуте када је 2010. на власт дошла још једна група - рођаци и пријатељи председника Јануковича. Појављивање неке нове групе не би одговарало никоме и зато је најреалнија претпоставка- одржавање статус квоа.

Тек после формирања парламента почеће главна битка за премијерску фотељу. Одлазак Николаја Азарова који је ушао у парламент по списку Партије региона, умириће јавност и смањити ниво незадовољства досадашњом власти. Он међутим има шансе да поново буде изабран на ту функцију. Аналитичари у Кијеву кажу да је „породици” (мисли се на Јануковича) потребан свој човек и желели би да за премијера буде изабран Сергеј Арбузов, који је пријатељ председниковог сина и који сада руководи Националном банком. На премијерски положај претендује и садашњи секретар Савета за националну безбедност и одбрану Андреј Кљујев који би, наводно, могао да нађе заједнички језик и са Западом и са Русијом, што је веома важно.

Украјина је, дакле, добила нове депутате, а ускоро треба да добије новог премијера, који ће се борити са старим проблемима. А они нису мали. Привреди као и у многим другим земљама, не цветају руже, социјалне прилике такође нису добре, унутрашњи раскол тиња од стицања независности. У појединим периодима постојала је опасност распада земље. И ови избори показали су да земља није јединствена: на западу и у централним

деловима земље већином се гласало за опозиционе партије, а на истоку и југу за Партију региона и комунисте. Једни су за приближавање западном свету, други за тесне односе са Русијом. У западном делу земље, претежно међу унијатским становништвом и украјинским националистима, присутна су снажна антируска осећања. У тим срединама се Руси погрдно називају „Москалима”. Руси пак узвраћају погрдним називом „Хохол” за Украјинце. У таква осећања сам се и лично уверио боравећи више пута у разним деловима Украјине. Национални екстремизам нарочито је био изражен током „Наранцасте револуције”. Боравећи једно време у Кијеву током тих бурних дана, сусретао сам се са сценама које бих најрадије да заборавим. Присетимо се такође „рата” око транспорта руских енергената кроз Украјину у време Јушченка, па немилих догађаја у Керчанском пролазу.

Иако у односима двеју земаља ни данас баш не цветају руже, мислим да на обе стране настоје да забораве неугодну прошлост. А појединачни ексцеси не могу да помуте пријатељство и блискост два највећа словенска народа који су међусобно измешани, испреплетани и повезани хиљадама веза.

Аналитичари оцењују да председник Јанукович успешно балансира између захтева појединих партија и политичара што се тиче и унутрашњих питања и ставова на међународној сцени, водећи рачуна пре свега о државним и националним интересима земље. Они кажу да је то веома битно и са националног, али и међународног становишта. Јер Украјина, са близу 50 милиона становника, великим потенцијалима, природним ресурсима и могућностима, са значајним геостратешким положајем, веома је значајан чинилац и партнер у међународним оквирима.

Даљи развој прилика зависиће од тога да ли ће обичан човек имати чиме да прехрани породицу, кажу експерти у Кијеву. Незадовољство грађана влашћу донекле је ублажено после парламентарних избора, али може поново да нарасте. И ако се набоље не промени економска политика владе, некаква нова „норанцаста револуција” могла би поново да се разбукта у периоду председничких избора. То би, по оцени аналитичара, била најмање пожељна варијанта.